

Memoria ourensá

de Blanco Amor e historia do roteiro 'A esmorga'

Marcos Valcárcel

rcl | 11
 Galicia Hoxe 25/11/04

A memoria non sempre é fiel e preferín ir ós documentos para contrastar cando naceu o Roteiro *A esmorga* de Eduardo Blanco Amor: Foi o domingo 7 de decembro de 1997 cando se realizou por primeira vez, convocado formalmente polo Club Cultural Alexandre Bóveda e o Concello de Ourense.

A idea viña de vello e, de feito, máis dunha vez falamos da cuestión no Club. Tratábase de inmortalizar a memoria de Blanco Amor utilizando a súa novela *A esmorga* e a forte presenza ourensá, sobre todo no seu caso histórico, destas páxinas. Para iso elaboramos un folleto específico titulado *Roteiro literario de A esmorga. Espazos urbanos da novela de Eduardo Blanco Amor*, que editaron conxuntamente o Club e a Concellería de Cultura do Concello ourensán nese mesmo 1997. O folleto foi realizado por Afonso Monxardín e Marcos Valcárcel, utilizando tamén o esquema previo dos espazos da novela que usou Manuel Forcadela nun seu estudo de 1991 (*Guía de lectura de A esmorga*, Ed. do Cumio); no folleto hai tamén unha presentación de *Ourense, universo literario*, a través dos seus escritores, unha breve semblanza do autor da novela, a reprodución dun plano do casco vello de Auria-Ourense blancoamoriano e 9 placas de cerámica, que sinalan as oito paradas do roteiro, por onde van pasando os personaxes de *A esmorga*. Estas pezas cerámicas foron realizadas polo artista ourensán Manuel Figueiras, autor duns magníficos debuxos, acompañados de anacos de textos da novela onde se menciona os lugares de cada punto do Roteiro: por esta orde, a taberna da tía Esquilacha (perto do Poslo); o lavadoiro da Burga; a fonte de San Cosme; o calexón de Pena Vixía; a Praza do Correxedor (tras da Catedral); a Fonte do Rei; a rúa do Instituto (hoxe Lamas Carvajal) cara a Praza Maior e a Alameda, remate do percorrido (a novena placa colocouse, cun retrato do escritor, na que foi a súa derradeira vivenda na rúa hoxe chamada Eduardo Blanco Amor, n. 11, no barrio das Lagoas, fronte ao Instituto do mesmo nome). Dalgún xeito, queríamos emular o *Bloomsday*, o día en que os lectores de Joyce, cada 16 de xuño, lembran a mesma xornada de 1904 reflectida no seu *Ulises* e naquela gran peregrinaxe literaria por Dublín. ¿Por que Galiza, e Auria mesmo, non teñen dereito a un recoñecemento semellante? ¿Quen mellor que Blanco Amor e *A esmorga* para unha festa literaria tal?

Polo xeral, o noso Roteiro faise arredor dos primeiros días de decembro (lembrando a morte do escritor) e foi convocado varios anos polo Club Alexandre Bóveda e logo, desde o ano 2001 e xa desaparecido o Club, pola Sección de Literatura do Liceo Ourense.

En cada parada lése un anaco da novela relacionado con aquel lugar, ou, noutras ocasións, outros textos de Blanco Amor, poemas, artigos xornalísticos, narrativos, etc. Nalgunhas ocasións, persoas de máis idade foron acompañando o Roteiro e enriquecéndonos a todos con fermosas anécdotas que mesmo se conservan dalgúns personaxes secundarios citados na novela. O Concello ourensán

aceptou con entusiasmo o proxecto, colocando as placas de cerámica nas diferentes rúas, e incorporando o Roteiro a outros que se realizan desde a Oficina de Turismo da cidade.

Son moitos tamén os colexios e institutos de toda Galiza que acoden a realizalo, ao longo do curso escolar, ás veces en combinación cunha visita á Casa Grande de Otero Pedrayo en Trasalba, outra cita memorable das terras ourensás. No Galeusca 2004 fixeron tamén o Roteiro A Esmorga un numeroso grupo de escritores galegos, cataláns e vascos.

O Club Alexandre Bóveda realizou moitas outras actividades en memoria de Blanco Amor. Editou, por exemplo, cunha mínima parte dos inmensos fondos fotográficos do escritor (que se conservan na Biblioteca da Deputación de Ourense) e coa colaboración de Ánxeles Fernández, directiva do Club, os volumes *Eduardo Blanco Amor Fotógrafo* (1993) e *O fillo da florista. 34 retratos de Eduardo Blanco Amor* (editado con Linteo), no que escriben un total de 34 autores e amigos do escritor (este volume foi coordinado por Benito Losada, Ánxeles Fernández e o asinante destas liñas). En moi diferentes actos, desde 1993 cando menos, nos Encontros de Escritores Ourenseiros e noutros actos, o Club convocou arredor da figura de Blanco Amor a escritores como Carlos Casares, Luis Pérez, Xulio Francisco Ogando, Xosé M. Núñez Seixas, Manuel Catoira, Manuel Guede, Bieito Iglesias, Ánxeles Cuña, Luís Taboada, e un longo etcétera. Outras veces, mediante cafés literarios, axuntamos no Liceo persoas de Auria vencelladas á súa memoria polas relacións persoais e a amizade para recrear a súa personalidade: citemos, entre elas, os nomes de Segundo Alvarado, Víctor Campio, Amando Prada Castrillo, Maribel Outeiriño, Augusto Valencia, Acisclo Manzano, Eduardo Ananín, Berto Tabarés, Xosé Lois de Prado, María do Carmo Enríquez Salido e José Posada, por exemplo.

A memoria de Blanco Amor en Ourense, pois, segue viva, tanto nas persoas que tiveron a fortuna de gozar da súa amizade como nos seus lectores, que medran de xeración en xeración. Nesta cidade consérvanse, na Biblioteca de Escritores da Deputación, os seus papeis persoais (entre eles os orixinais dos *Seis poemas galegos* de Lorca), epistolario e o que quedou da súa biblioteca, a menudo consultados por investigadores chegados de todas as xeografías. Pero, sen dúbida, a homenaxe que o PEN Club vai celebrar o 1 de decembro en Auria, co apoio e a presenza de moitos escritores galegos, será unha cita crucial para afortalar a súa memoria no 25 aniversario da súa morte. Boa ocasión tamén para lembrar que, en cambio, a súa Auria natal, cerna de toda a súa obra, non ten hoxe ningún monumento público no seu honor; figuras como Otero Pedrayo, Risco, Bóveda, Castelao e moitos outros contan con estatuas e bustos que inmortalizan o forte simbolismo que nos une a todos eles. Eduardo Blanco Amor merece, cando menos, outro tanto.